

Vlaanderen
is materiaalbewust

HAALBAARHEIDSTUDIE

VOOR DE OPZET VAN EEN DIGITALE REGISTRATIE VAN GEGEVENS
HUISHOUDELIJK AFVAL EN VERGELIJKBAAR BEDRIJFSAFVAL

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

WWW.OVAM.BE

HAALBAARHEIDSSTUDIE

voor de opzet van een digitale registratie
van gegevens huishoudelijk afval en
vergelijkbaar bedrijfsafval

publicatiedatum / 10.07.2019

DOCUMENTBESCHRIJVING

- 1 *Titel van publicatie:*
Haalbaarheidsstudie voor de opzet van een digitale registratie van gegevens huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval
- 2 *Verantwoordelijke Uitgever:*
OVAM (Danny Wille)
- 3 *Wettelijk Depot nummer:*
/
- 4 *Trefwoorden:*
Haalbaarheidsstudie, huishoudelijk afval, vergelijkbaar bedrijfsafval, restafval, actoren, digitale registratie
- 5 *Samenvatting:*
Deze opdracht heeft als voorwerp het onderzoeken van de haalbaarheid om een digitaal registratiesysteem op te zetten voor de gegevens huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval. Hierbij zullen de gegevens normaliter vanaf de weegbrug van de betrokken op- en overslagstations en/of verwerkingsinrichtingen rechtstreeks en digitaal naar het systeem van de OVAM stromen. Het doel zou zijn dat de jaarlijkse gegevens niet meer moeten worden gerapporteerd door de steden, gemeenten en intercommunales aan de OVAM of aan elkaar. Deze gegevens zouden via het nieuwe systeem geraadpleegd kunnen worden en zullen tevens sneller beschikbaar zijn voor het beleid.....
- 6 *Aantal bladzijden: 29 (excl. bijlagen)*
- 7 *Aantal tabellen en figuren: 22 figuren*
- 8 *Datum publicatie:*
10/07/2019
- 9 *Prijs*:/*
- 10 *Begeleidingsgroep en/of auteur:*
Witteveen + Bos België
Gorislaan 49,
1820 Steenokkerzeel
- 11 *Contactpersonen:*
Mieke Vervae, Koen Smeets
- 12 *Andere titels over dit onderwerp: /*

U hebt het recht deze brochure te downloaden, te printen en digitaal te verspreiden. U hebt niet het recht deze aan te passen of voor commerciële doeleinden te gebruiken.

De meeste OVAM-publicaties kunt u raadplegen en/of downloaden op de OVAM-website:
<http://www.ovam.be>

* Prijswijzigingen voorbehouden.

INHOUD

1	Inleiding.....	5
1.1	Probleemomschrijving	5
1.2	Visie	5
1.3	Opbouw rapport	6
2	Opstellen vragenlijst voor de interviews	6
3	Opstellen lijst te ondervragen actoren	7
4	Inge vulde vragenlijsten interviews	8
5	Rapportage haalbaarheidsstudie	8
5.1	Draagvlak	8
5.1.1	Inleiding	8
5.1.2	Verwerking antwoorden interviews	9
5.1.3	Bespreking	16
5.2	Voordelen en nadelen	18
5.2.1	Inleiding	18
5.2.2	Verwerking antwoorden interviews	18
5.2.3	Bespreking	21
5.3	Aanbevelingen	22
5.3.1	Inleiding	22
5.3.2	Verwerking antwoorden interviews	22
5.3.3	Bespreking	24
6	Besluit.....	26
7	Workshop.....	27
8	Bijlagen.....	29
8.1	Bijlage I: vragenlijst	30
8.2	Bijlage II: ingevulde vragenlijsten	31
8.3	Bijlage III: Lijst met afkortingen	32

1 INLEIDING

Deze opdracht heeft als voorwerp het onderzoeken van de haalbaarheid om een digitaal registratiesysteem op te zetten voor de gegevens huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval. Hierbij zullen de gegevens normaliter vanaf de weegbruggen van de betrokken op- en overslagstations en/of verwerkingsinrichtingen rechtstreeks en digitaal naar het systeem van de OVAM stromen. Het doel zou zijn dat de jaarlijkse gegevens niet meer moeten worden gerapporteerd door de steden, gemeenten en intercommunales aan de OVAM of aan elkaar. Deze gegevens zouden via het nieuwe systeem geraadpleegd kunnen worden en zullen tevens sneller beschikbaar zijn voor het beleid.

1.1 PROBLEEMOMSCHRIJVING

De Europese kaderrichtlijn afval bepaalt dat de lidstaten moeten rapporteren over de ingezamelde hoeveelheid stedelijk afval en de recyclage van het stedelijk afval. Momenteel mag de recyclage berekend worden op basis van de eerste stap in de verwerking na eventuele uitsortering. Vanaf 2020 moeten de lidstaten dit nauwkeuriger in kaart brengen en berekenen. Dit heeft ook implicaties voor de huidige Belgische dataverzameling en -ontsluiting.

Op dit moment wordt data opgenomen en opgeslagen door de gemeenten en bedrijven die afval inzamelen, niet met als hoofddoel te ontsluiten naar de OVAM, maar in functie van de facturatie. Op de weegbrug worden de hoeveelheden ingezameld afval gewogen. Deze informatie wordt gebruikt voor de facturatie en voor de eigen boekhouding, maar is niet gericht op het zo snel en eenvoudig mogelijk communiceerbaar maken van gegevens naar de OVAM. Als de OVAM wil rapporteren over de vrijgekomen hoeveelheden afval, duurt dataverzameling en het beschikbaar stellen van data soms wel tot 10 à 11 maanden.

Om te kunnen voldoen aan de eisen die gesteld worden vanuit de Europese kaderrichtlijn en de dataverzameling te automatiseren, overweegt de OVAM om gebruik te maken van een digitaal registratiesysteem. Omdat veel stakeholders beïnvloed worden door zo'n verandering, is gekozen om in eerste instantie na te gaan wat deze hiervan vinden en of hier al dan niet een draagvlak voor is.

1.2 VISIE

De uitvraag richt zich op het inventariseren van de haalbaarheid van een nieuw informatiesysteem onder verschillende betrokken actoren. Hiervoor is enerzijds kennis nodig van implicaties van het doorvoeren van

nieuwe informatiesystemen en anderzijds is er kennis nodig van de betrokken actoren en hoe zij hun data momenteel verzamelen.

Deze kennis werd vergaard aan de hand van het uitvoeren van interviews bij een slimme selectie van betrokken actoren uit de afvalsector. Aan de hand van de verzamelde informatie kan worden nagegaan wat de haalbaarheid van het invoeren van een nieuw digitaal registratiesysteem zal zijn en wat de eventuele voordelen en hindernissen zullen zijn in dit traject.

1.3 OPBOUW RAPPORT

In volgende hoofdstukken zal volgen hoe de vragenlijst voor de interviews werd opgesteld en welke actoren er werden geselecteerd om te bevragen.

Hierna zal de probleemomschrijving en visie worden beantwoord en besproken in het deel 'rapportage'. De rapportage wordt onderbouwd met de data verworven tijdens de interviews en is onderverdeeld in 3 delen, m.n.:

- het draagvlak,
- de voor- en nadelen en
- aanbevelingen.

Elk deel omvat een inleiding, relevante grafieken en een bespreking.

Tot slot volgt een algemene conclusie.

Aansluitend aan het onderzoek werd een workshop georganiseerd voor de betrokken actoren. De resultaten van de studie werden hierbij toegelicht en een aantal zaken werden uitgelicht om diepgaander te bespreken. De besproken punten worden beknopt weergegeven na de algemene conclusie van de studie.

2 OPSTELLEN VRAGENLIJST VOOR DE INTERVIEWS

Tijdens het opstellen van de lijst met interviewvragen werd ervoor gezorgd dat de verschillende aspecten, namelijk draagvlak, voordelen en nadelen en aanbevelingen, werden belicht in het interview. De interviewvragen werden gericht op enerzijds de behoeften voor een transitie in het informatiesysteem en anderzijds de flexibiliteit van de huidige gehanteerde systemen. Deze twee onderdelen vormen de basis om te bepalen welke mogelijkheden de actoren zien om over te stappen naar een nieuw informatiesysteem. Hierbij werd er voornamelijk gevraagd naar de kritische eigenschappen die belangrijk zijn voor de

implementatie van datasystemen waarbij informatie naar een centraal orgaan zal worden ontsloten, maar tegelijkertijd gebruikt zal worden voor specificaties van iedere organisatie.

De vragen die gehanteerd werden in de interviews bestaan uit drie typen:

- Kwantitatieve vragen: vragen waarop een numeriek antwoord mogelijk is;
- Ordinale vragen: vragen waarop een actor kan antwoorden met een serie vooraf bepaalde antwoorden;
- Open vragen: dit zijn vragen waarop diverse antwoorden mogelijk zijn. Hiervan was een deel volledig open, zodat een actor de grootst mogelijke ruimte kreeg om te praten. Echter is het ook mogelijk dat er al een aantal gedefinieerde antwoorden zijn waaruit de actor kon kiezen, met als laatste mogelijkheid een eigen antwoord in te vullen.

De vragenlijst werd onderverdeeld in 4 delen:

- Het eerste deel van de vragenlijst diende om de huidige werking en de flexibiliteit van de informatiesystemen te schetsen;
- Aan de hand van het tweede deel werd bepaald of er al dan niet een draagvlak zal zijn voor het digitale registratiesysteem;
- Uit het derde deel zou blijken welke voordelen en hindernissen de actoren zien in de transitie naar een digitaal informatiesysteem;
- Als laatste zou aan de hand van het vierde deel bepaald worden of er eventueel nog uitdagingen op organisatorisch of technisch vlak worden vastgesteld.

De combinatie van deze vragen zal vervolgens een totaal beeld i.f.v. de haalbaarheidsstudie vormen.

In Bijlage I wordt de volledige vragenlijst weergegeven.

3 OPSTELLEN LIJST TE ONDERVRAGEN ACTOREN

Gezien volgens de Europese kaderrichtlijn de recyclageresidu's beter in kaart gebracht moeten worden, zou de registratie van de afvalstoffen niet meer beperkt blijven tot enkel de inzameling, maar uitgebreid worden naar de gehele verwerkingsketen van huishoudelijk afval. Op die manier zou dit de opvolging van de hoeveelheid effectief gerecycleerd huishoudelijk afval beter in kaart brengen. Bijgevolg werd het belangrijk geacht een representatieve onderzoeksgroep van actoren samen te stellen om een inzicht te krijgen in de verschillende informatiesystemen over de gehele keten huishoudelijk afval. Door de actoren te categoriseren in 5 categorieën werd een preselectie van 39 actoren samengesteld. Hierbij werd tevens rekening gehouden met een geografische spreiding van actoren, grootte van bedrijven en type organisatie. De 5 categorieën en de spreiding in aantal te ondervragen actoren per categorie, zijn de volgende:

- Steden en gemeenten (10 actoren);
- Intercommunales (11 actoren);
- Eindverwerkers (6 actoren);
- Federaties en beheersorganismen (5 actoren);
- Overslagstations (7 actoren).

4 INGEVULDE VRAGENLIJSTEN INTERVIEWS

De interviews werden steeds persoonlijk afgenomen bij de verschillende actoren waarbij de antwoorden rechtstreeks werden gelogd in de vragenlijst. De ingevulde vragenlijsten die het resultaat zijn van de afgenomen interviews worden anoniem weergegeven in Bijlage II.

5 RAPPORTAGE HAALBAARHEIDSTUDIE

De antwoorden in de vooropgestelde vragenlijsten werden verwerkt waarbij de data werd geanalyseerd en gecorreleerd aan het type actor. De verwerking van de data zal visueel worden voorgesteld onder de vorm van grafieken. De grafieken worden steeds opgesteld in dezelfde vorm. In de titel van de figuur wordt de vraag weergegeven waarvan de resultaten zijn opgenomen in de grafiek. Hierbij stelt de y-as het aantal actoren voor en wordt dit over de x-as onderverdeeld in de 5 bovenvermelde categorieën van actoren. Het antwoord “-“ (steeds in het blauw weergegeven) toont aan dat er door de betreffende actor geen antwoord werd gegeven op deze vraag. In een aantal gevallen komt dit voort uit het niet van toepassing zijn van de betreffende stelling op de actor. In een aantal andere gevallen werd hierop geen antwoord gegeven. Uit de grafieken volgen het draagvlak en de eventuele voordelen en hindernissen. Per onderdeel worden de relevante grafieken opgenomen. Dit wordt telkens ook toegelicht. Als laatste worden eventuele aanbevelingen meegegeven.

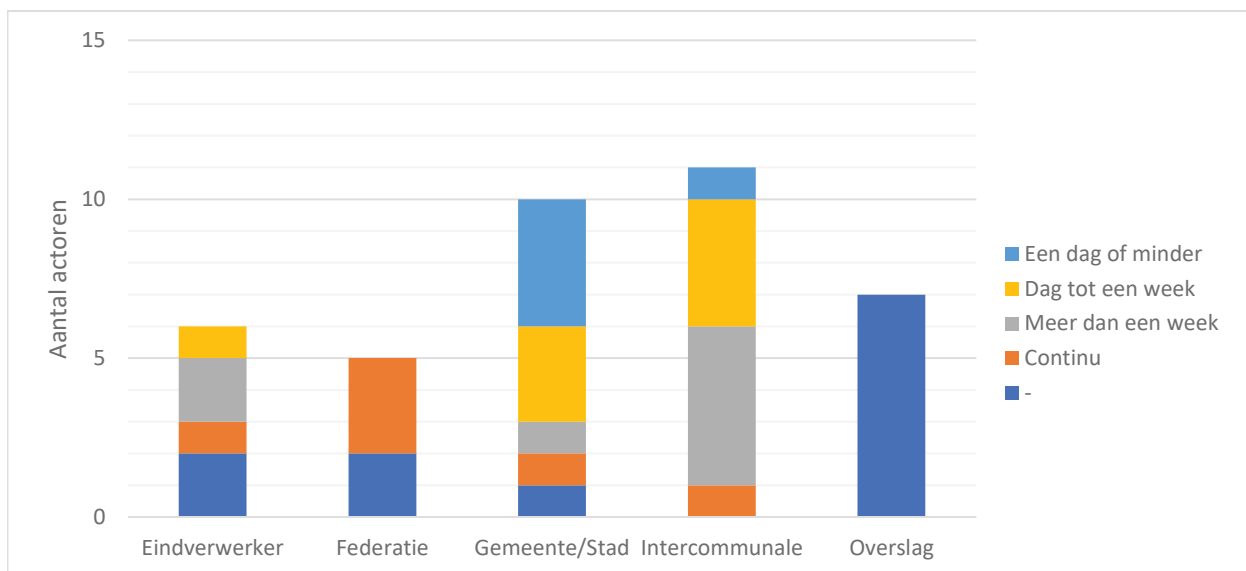
5.1 DRAAGVLAK

5.1.1 Inleiding

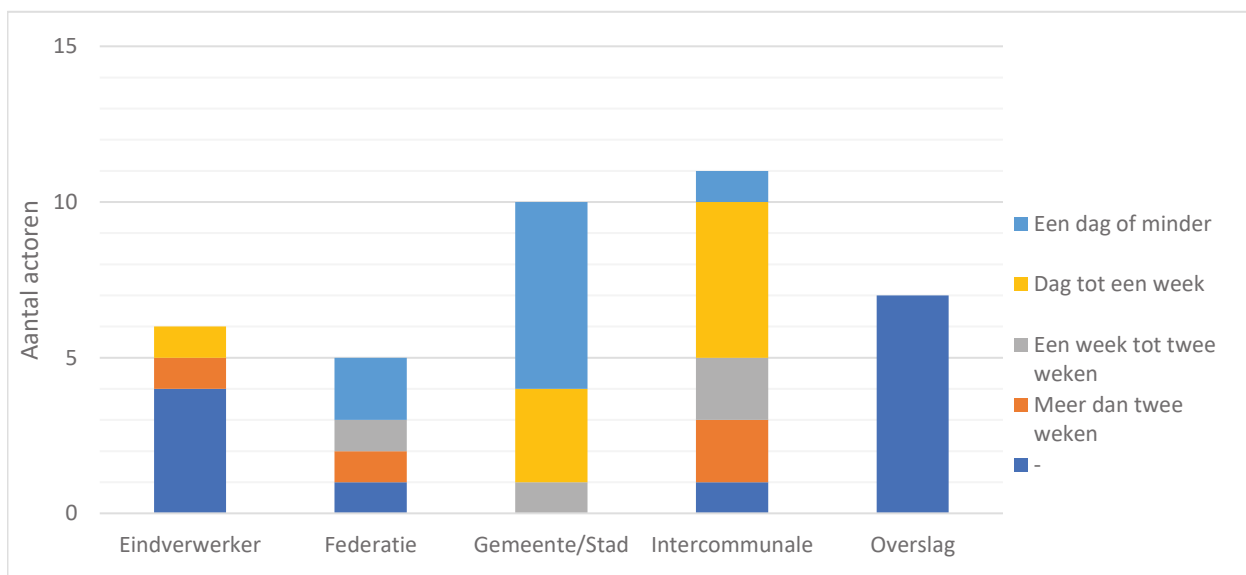
Om te bepalen of er al dan niet een draagvlak zal zijn voor het digitale registratiesysteem, werd de huidige situatie vergeleken met de nodige aanpassingen die uitgevoerd dienen te worden voor het invoeren van het nieuwe systeem. Hiervoor werd gevraagd naar de werking van het huidige informatiesysteem, waarvoor dit systeem wordt gebruikt en wat de flexibiliteit is. Daarnaast werd het idee van het nieuwe informatiesysteem kort toegelicht en werd nagegaan in hoeverre de actoren dit beschouwen als inpasbaar in hun huidige systemen.

5.1.2 Verwerking antwoorden interviews

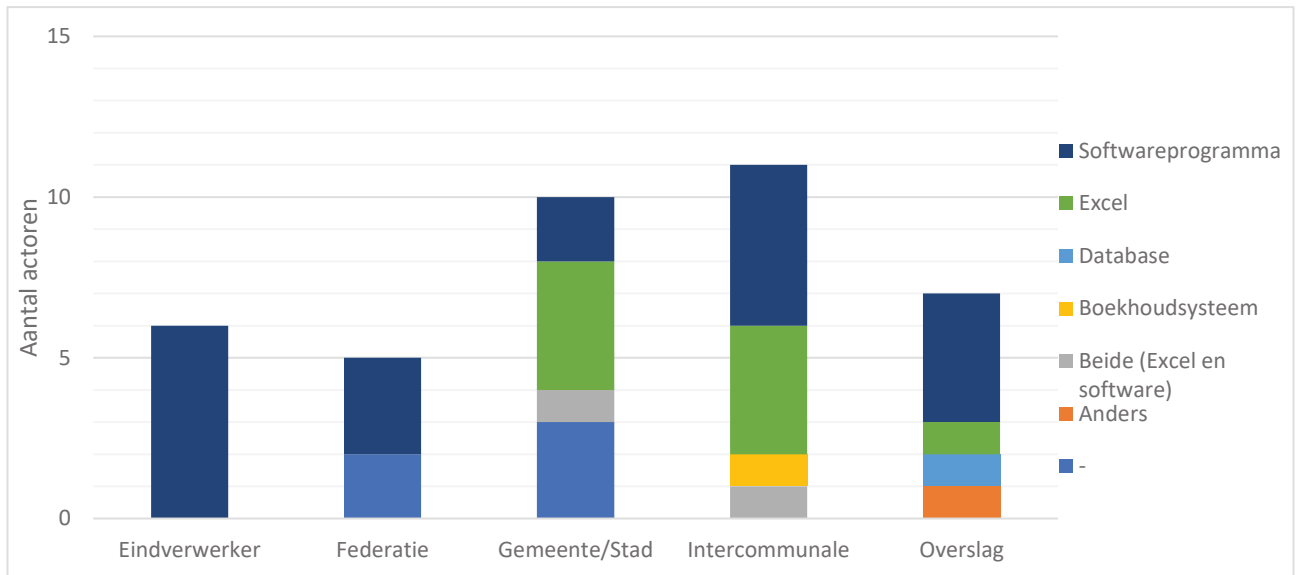
Figuur 5-1 Vraag 1.7: Hoeveel tijd (in dagen per jaar) zijn jullie gemiddeld bezig met het verzamelen en versturen van informatie naar de OVAM m.b.t. huishoudelijk afvalverwerking/inzameling (kwantitatief)?

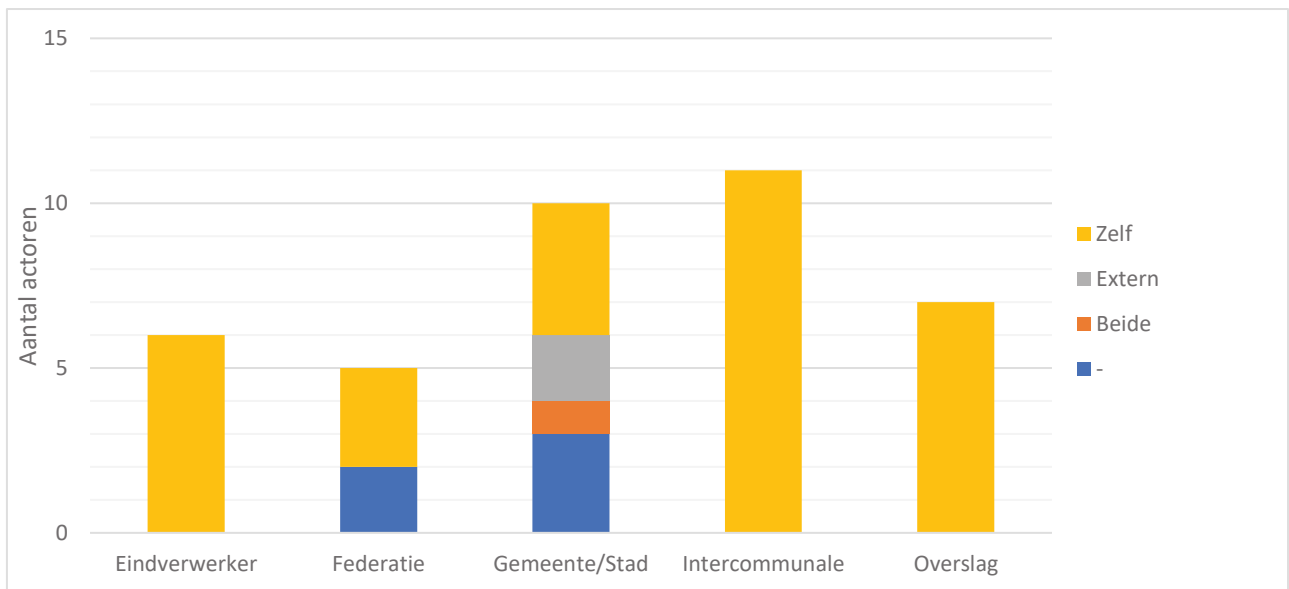
Figuur 5-2 Vraag 1.7b: Hoeveel tijd wordt besteed aan de ontsluiting van de kwalitatieve gegevens (enquête) die jaarlijks wordt uitgevoerd?

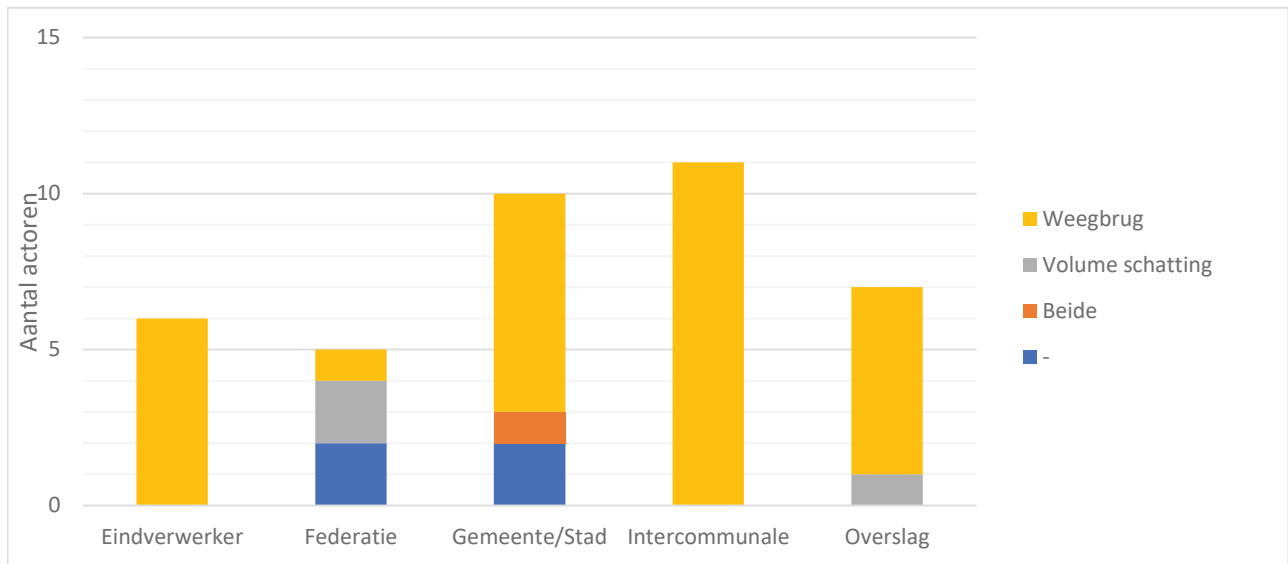
Figuur 5-3 Vraag 1.1a: Hoe worden momenteel gegevens bijgehouden?

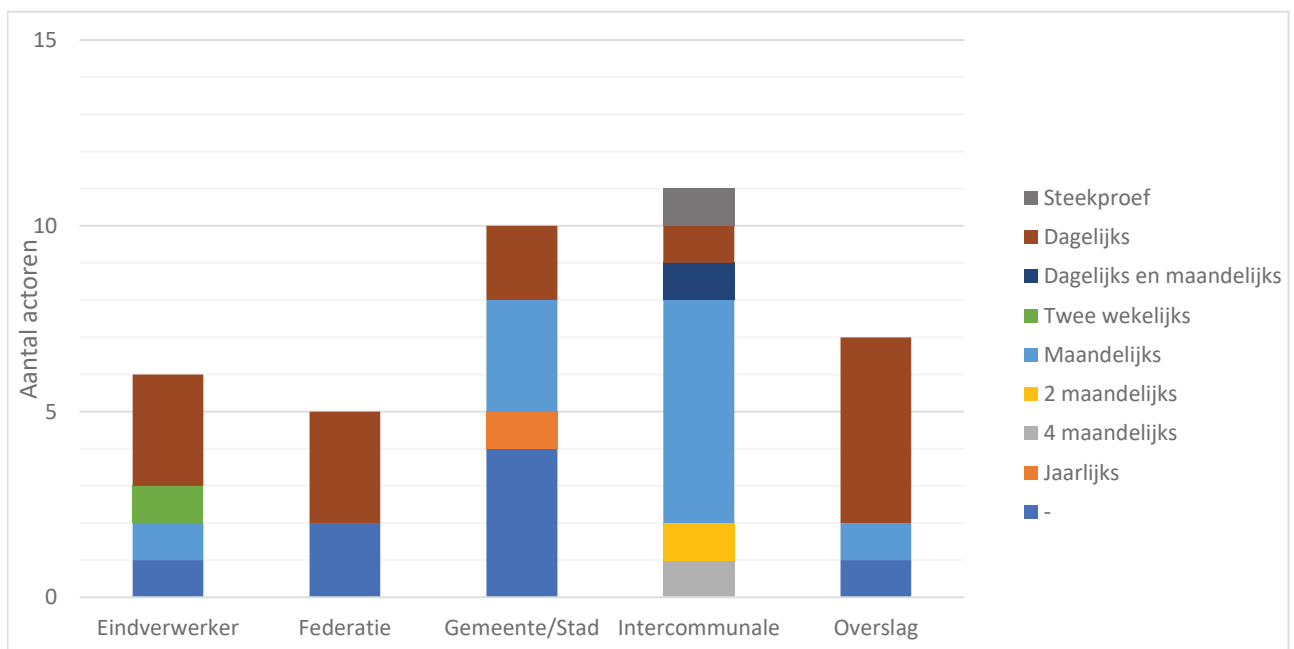
Figuur 5-4 Vraag 1.1f: Door wie wordt het informatiesysteem bijgehouden?

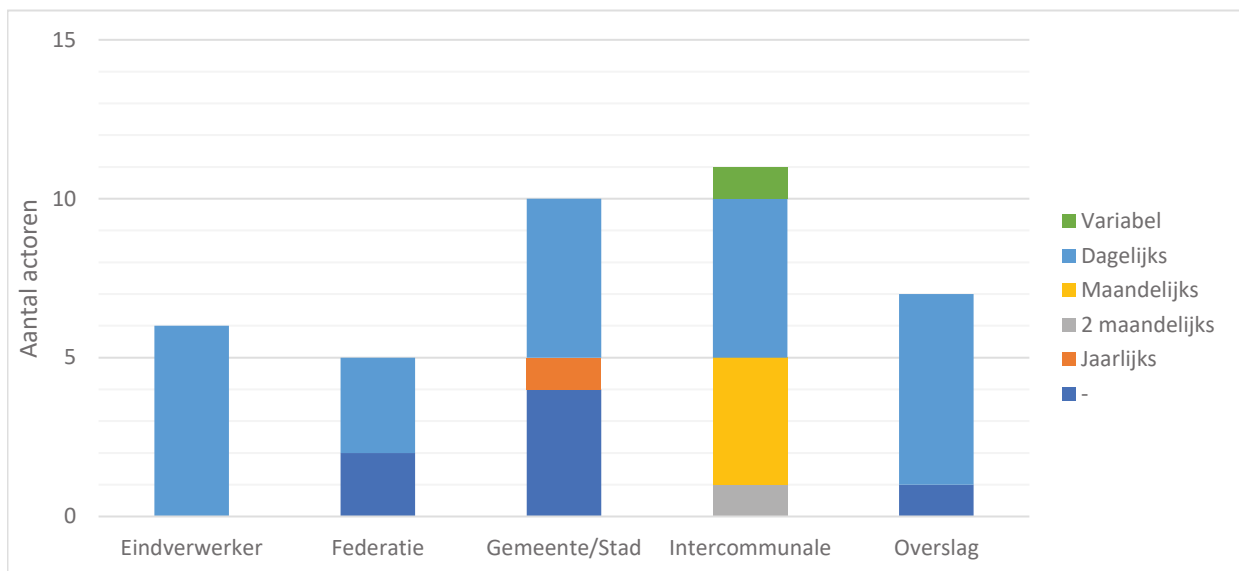
Figuur 5-5 Vraag 1.1b: Met welk instrument worden gegevens bijgehouden?

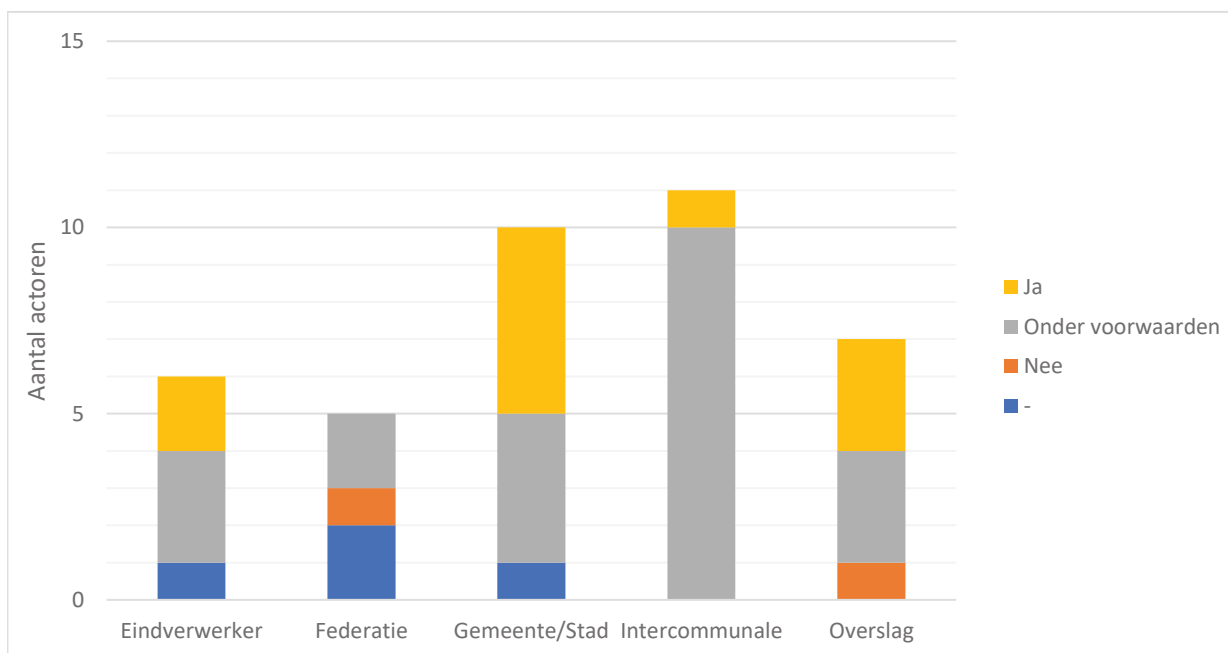
Figuur 5-6 Vraag 1.10: Wat is de termijn dat gegevens worden gevalideerd?

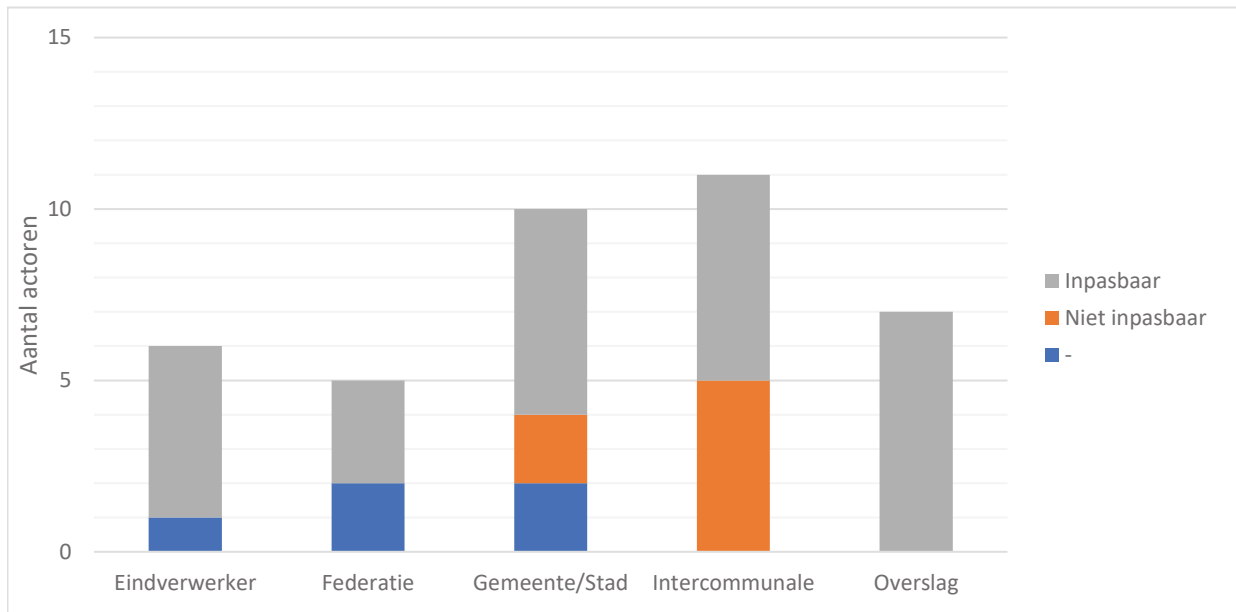
Figuur 5-7 Vraag 1.10: Wat is de termijn dat gegevens worden ingevoerd?

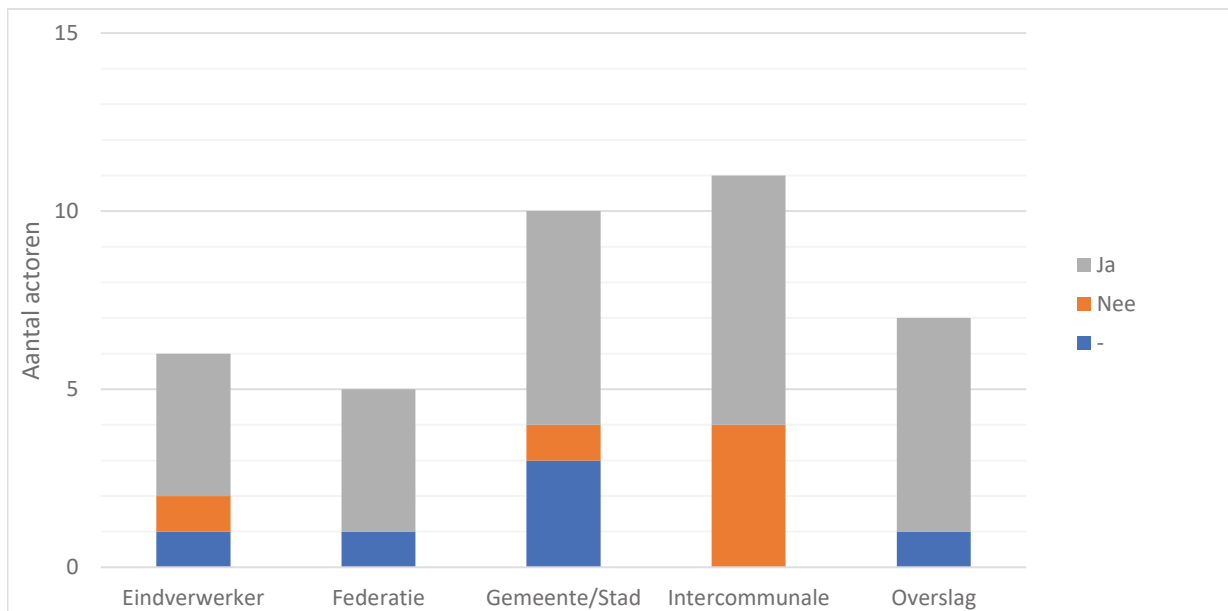
Figuur 5-8 Vraag 2.3a: Zijn jullie bereid om deze informatie te delen met OVAM (zonder tussenpersoon)?

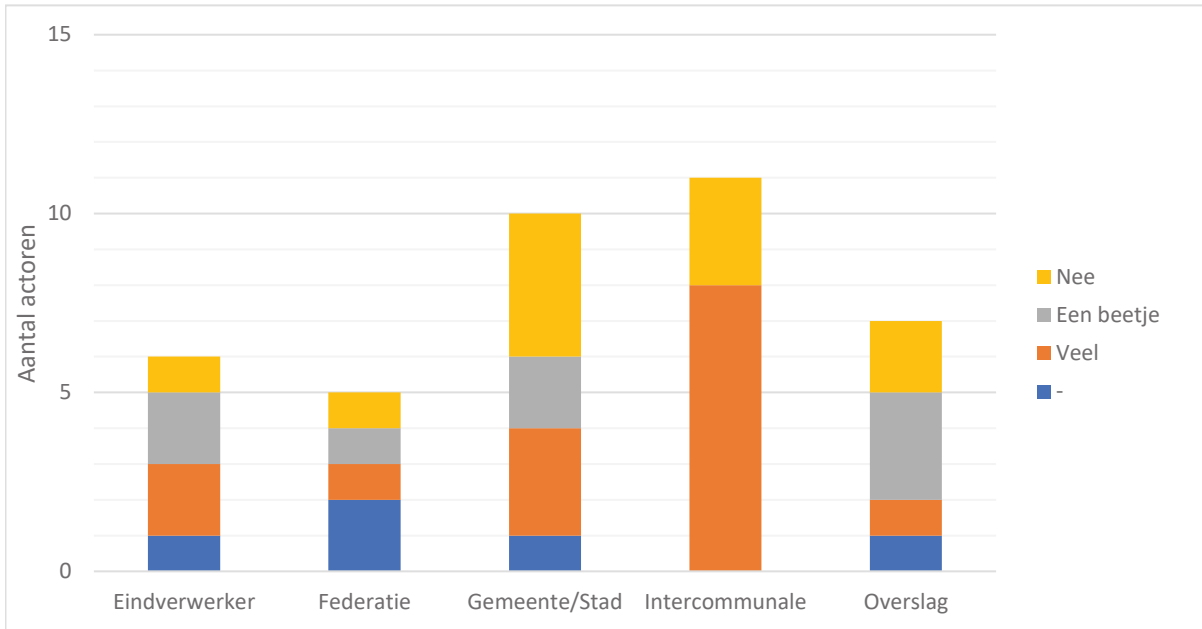
Figuur 5-9 Vraag 1.1e: Hoe werkt het digitale systeem? [is dit te combineren met het nieuwe datasysteem?]

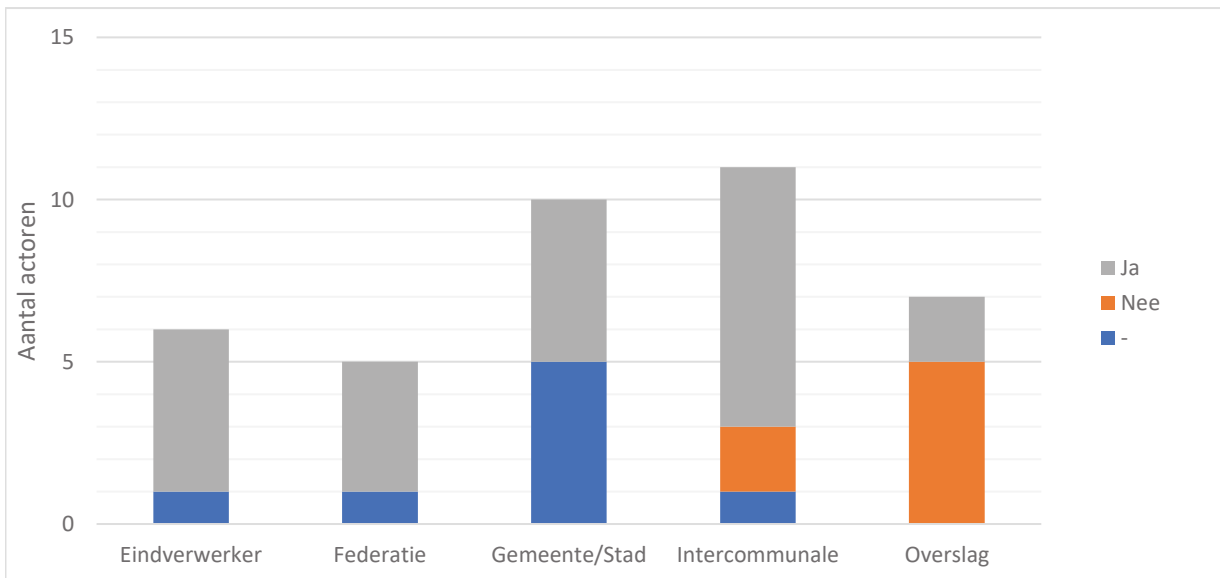
Figuur 5-10 Vraag 2.4a: Is jullie systeem flexibel genoeg om hierop aan te kunnen sluiten? (software)

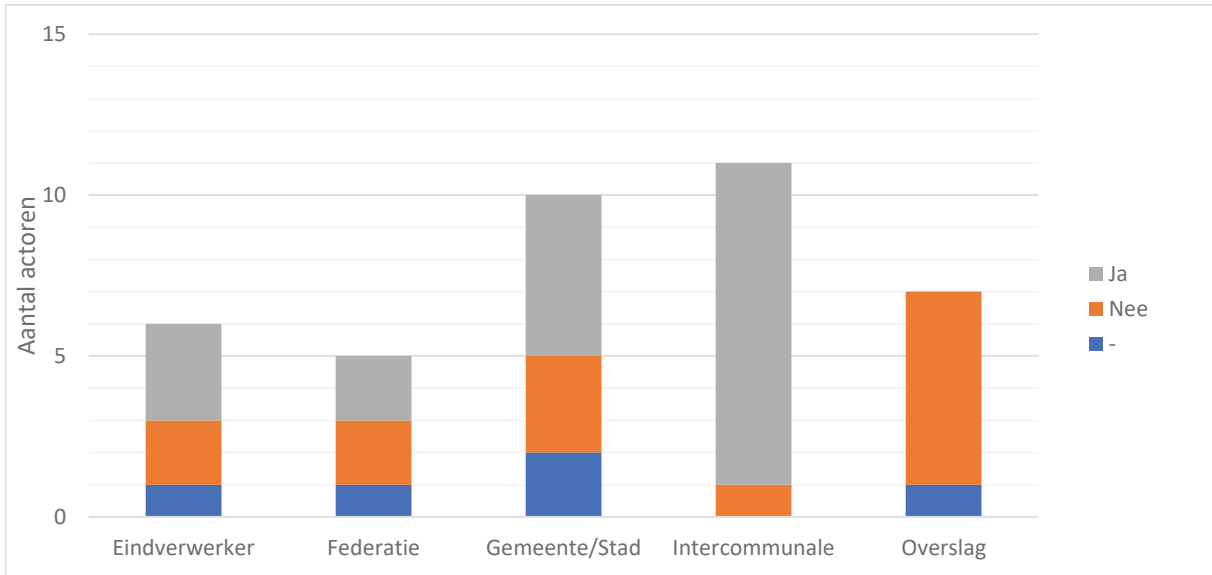
Figuur 5-11 Vraag 2.2: Verwachten jullie een grote inspanning om dit voor elkaar te krijgen?

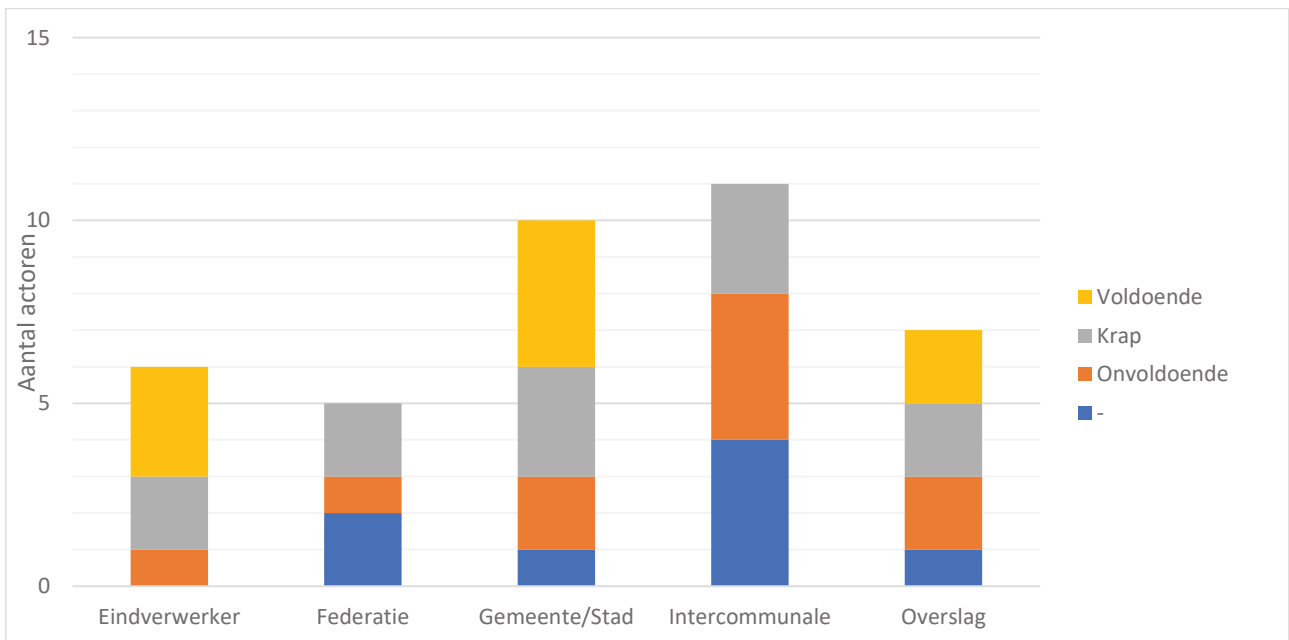
Figuur 5-12 Vraag 2.9: Zijn jullie bereid om zelf ook te investeren in dit plan? Wilt u uw systeem aanpassen om te voldoen aan juiste data-export format (uiteindelijk ook tijdsinst)?

Figuur 5-13 Vraag 4.1b: Hebben jullie ondersteuning nodig bij het organiseren van de data ontsluiting?

Figuur 5-14 Vraag 2.7: Wat denken jullie van het voorgestelde tijdsplan?

5.1.3 Bespreking

5.1.3.1 Huidige informatiesysteem

Momenteel wordt er aan de hand van de afvalstoffenenquête informatie over huishoudelijk afval gedeeld met de OVAM. Deze enquête wordt één keer per jaar in de maand maart ingevuld door voornamelijk de steden, gemeenten en intercommunales. Gezien de intercommunales de data-inzameling beheren voor een groot deel van de steden en gemeenten, dienen deze laatsten enkel nog een aantal gegevens aan te vullen. Tevens wordt een deel van de informatie reeds aangevuld door beheersorganismen. Het invullen van de enquête zou kunnen gebeuren aan de hand van een XML-bestand.

Volgens Figuur 5-1 en Figuur 5-2 wordt er voornamelijk door de intercommunales gemiddeld een week of meer tijd besteed aan het verzamelen van de informatie voor de afvalstoffenenquête. Tevens wordt door ca. 50% van de intercommunales een week of meer tijd besteed aan het invullen van de enquête. Bij de steden en gemeenten zou dit minder zijn gezien zij minder gegevens dienen in te vullen. Het overgrote deel van de andere actoren, dienen de enquête niet in te vullen.

Figuur 5-3 toont aan op welke manier de gegevens van huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval worden bijgehouden. Hieruit blijkt dat een groot deel van de eindverwerkers, federaties, intercommunales en overslagstations gebruik maken van Softwareprogramma's met name 56% van de bevroagde actoren. Daarnaast wordt door 28% van de bevroagde actoren gebruik gemaakt van een Excelfile. Indien Figuur 5-3 (hoe worden gegevens bijgehouden) vergeleken wordt met Figuur 5-1 (tijdsbesteding rapportage aan de OVAM) kan besloten worden dat deze figuren voor de intercommunales vrijwel gelijklopend zijn. Gezien het opmaken van een output in de vorm van een XML-bestand met de huidige informatiesystemen vaak moeizaam verloopt, vraagt dit bijgevolg meer tijd voor het invullen van de afvalstoffenenquête. Zodoende blijkt het overgrote deel van de actoren deze informatie alsnog manueel in te geven in de afvalstoffenenquête.

Tijdens het afnemen van de interviews werd nagegaan op welke manier de bestaande informatiesystemen worden aangevuld. Het overgrote deel wordt door de actoren, namelijk 79% van de bevroagden, zelf aangevuld (zie Figuur 5-4). Tevens wordt de data door 79% van de bevroagden aangevuld door een automatisch weeg- en registratiesysteem ter hoogte van de weegbrug (Figuur 5-5). Uit Figuur 5-7 blijkt dat deze data hoofdzakelijk op dagelijkse basis wordt ingevoerd in de informatiesystemen met een dagelijkse tot maandelijks frequentie voor validatie (zie Figuur 5-6).

5.1.3.2 Invoeren van het nieuwe digitale registratiesysteem

De OVAM zou een nieuwe manier van dataregistratie willen invoeren. Dit nieuwe systeem zou ervoor zorgen dat de administratieve lasten voor het invullen van de afvalstoffenenquête vervangen worden door een automatische digitale doorstroming van data. De data zou kunnen worden opgeladen in het nieuwe systeem via een XML-bestand. De betrokken actoren zouden tevens hun eigen gegevens kunnen raadplegen, corrigeren

en exporteren vanuit dit systeem. Dit zou met zich meebrengen dat de data voor huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval gedeeld moet worden met de OVAM. Indien deze data op een automatische rechtstreekse manier in het nieuwe informatiesysteem terecht zou komen, zal deze data worden gedeeld zonder tussenpersoon.

Uit Figuur 5-8 blijkt dat 56% van de bevroagden bereid zouden zijn om deze data te delen met de OVAM maar onder bepaalde voorwaarden. Zie Bijlage II voor deze voorwaarden. Uit de interviews blijkt dat volgende voorwaarden vaker werden vernoemd:

- De validatiestap mag niet worden overgeslagen. Dit zou ervoor zorgen dat er foutieve data wordt toegevoegd aan het informatiesysteem;
- De data moet voldoende beschermd worden gezien de data waarover de actoren beschikken vaak niet enkel eigen data is.
- Er bestaan reeds meerdere platformen waar input gegeven wordt. Worden deze dan vervangen door dit ene systeem?

Ondanks dat er momenteel veel tijd wordt gependend aan het invoeren van de data in de afvalstoffenenquête, en er gebruik wordt gemaakt van verschillende huidige informatiesystemen, blijkt uit Figuur 5-9 en Figuur 5-10 dat het nieuwe systeem volgens 69% van de bevroagden inpasbaar zou zijn in het oude informatiesysteem en is het bestaande systeem volgens 69% van de bevroagden flexibel genoeg om hierop aan te sluiten. Volgens Figuur 5-11 zou dit voor de intercommunales wel een grote inspanning met zich meebrengen.

Tijdens het afnemen van de interviews werd er tevens gevraagd naar de haalbaarheid van het idee. Indien dit geen grote kosten en extra workload met zich mee zal brengen, zijn 59% van de bevroagden bereid om eventueel zelf te investeren in dit plan (zie Figuur 5-12). Uit Figuur 5-13 blijkt dat er verwacht wordt dat de OVAM hier een groot deel ondersteuning in zal bieden. Maar weliswaar zal dit volgens Figuur 5-14 niet meer lukken in het tijdsplan dat volgt uit de verandering van de Europese Kaderrichtlijn in 2020.

Er kan voorzichtig besloten worden dat volgens bovenstaande verwerkte data bij circa de helft van de bevroagden een draagvlak kan gevonden worden voor het nieuwe digitale registratiesysteem mits in achtname van onder meer volgende voorwaarden:

- Het inpassen van het systeem mag geen gevolgen hebben voor de facturatie die momenteel prioritair is voor de verschillende actoren;
- Het inpassen van het nieuwe systeem mag geen hoge kosten met zich meebrengen;
- Het inpassen van het nieuwe systeem mag geen extra workload met zich meebrengen;
- Er zal ondersteuning nodig zijn vanuit de OVAM om dit nieuwe systeem inpasbaar te maken;
- Het tijdsplan dient te worden verlengd wegens niet haalbaar;
- De validatiestap voor controle en correctie van de data mag niet worden overgeslagen;

- Er moet voldoende garantie voor bescherming van de data zijn indien de data automatisch moet worden ingevoerd in het nieuwe systeem.

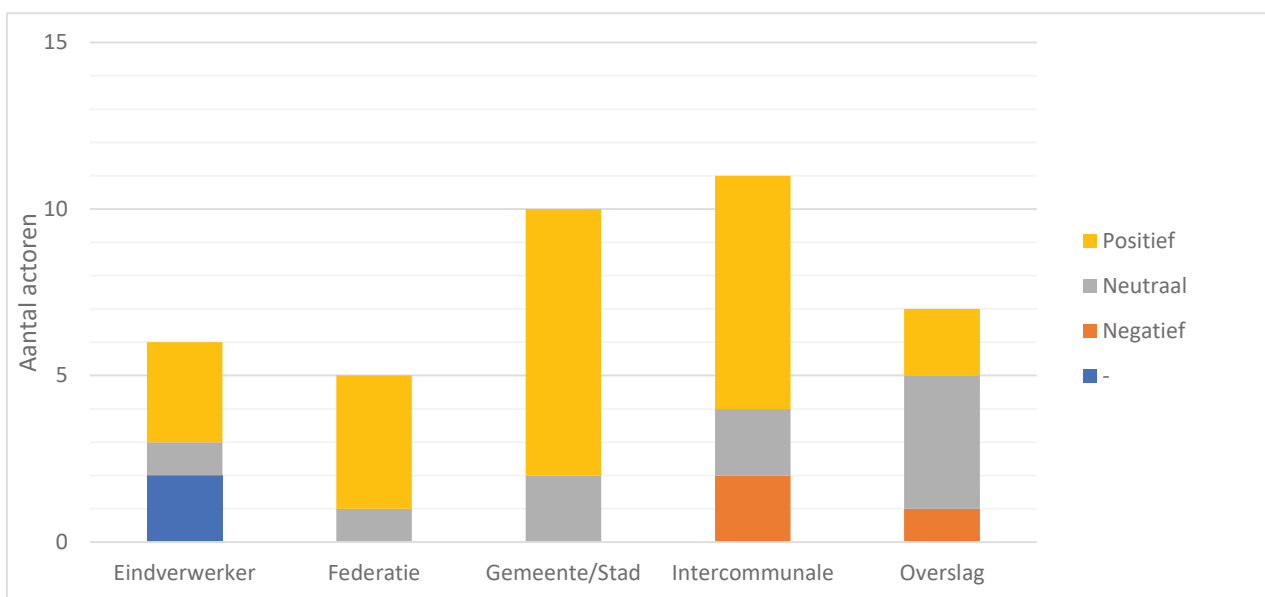
5.2 VOORDELEN EN NADELEN

5.2.1 Inleiding

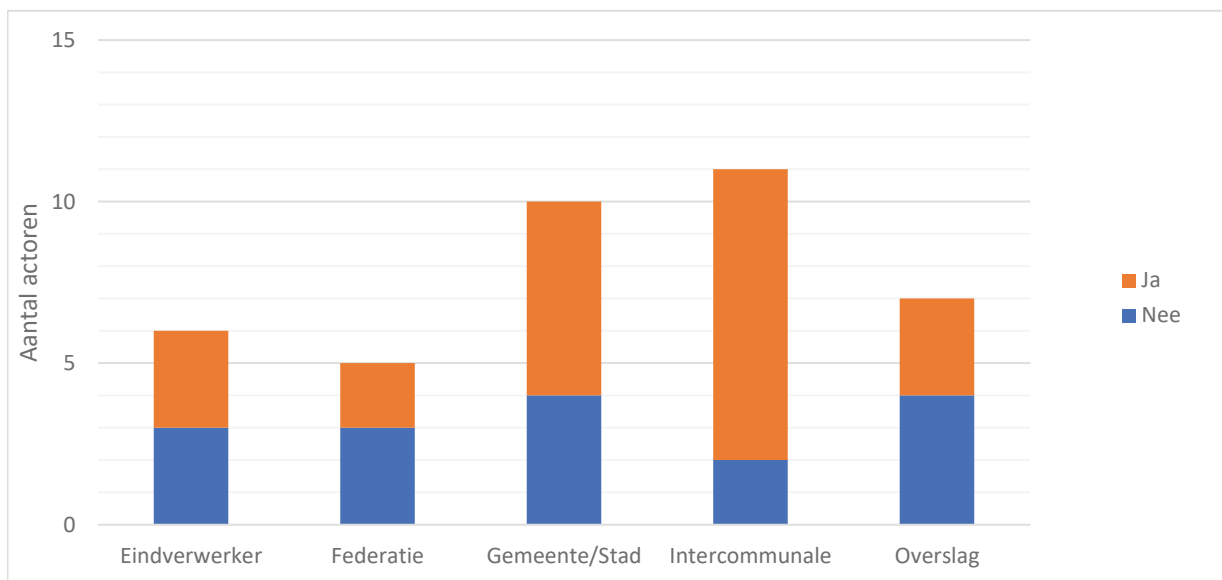
Gezien er gebruik wordt gemaakt van verschillende informatiesystemen die steeds een verschillende werking hebben, werd er ook nagegaan welke voordelen en hindernissen het nieuwe informatiesysteem met zich zou meebrengen volgens de verschillende actoren.

5.2.2 Verwerking antwoorden interviews

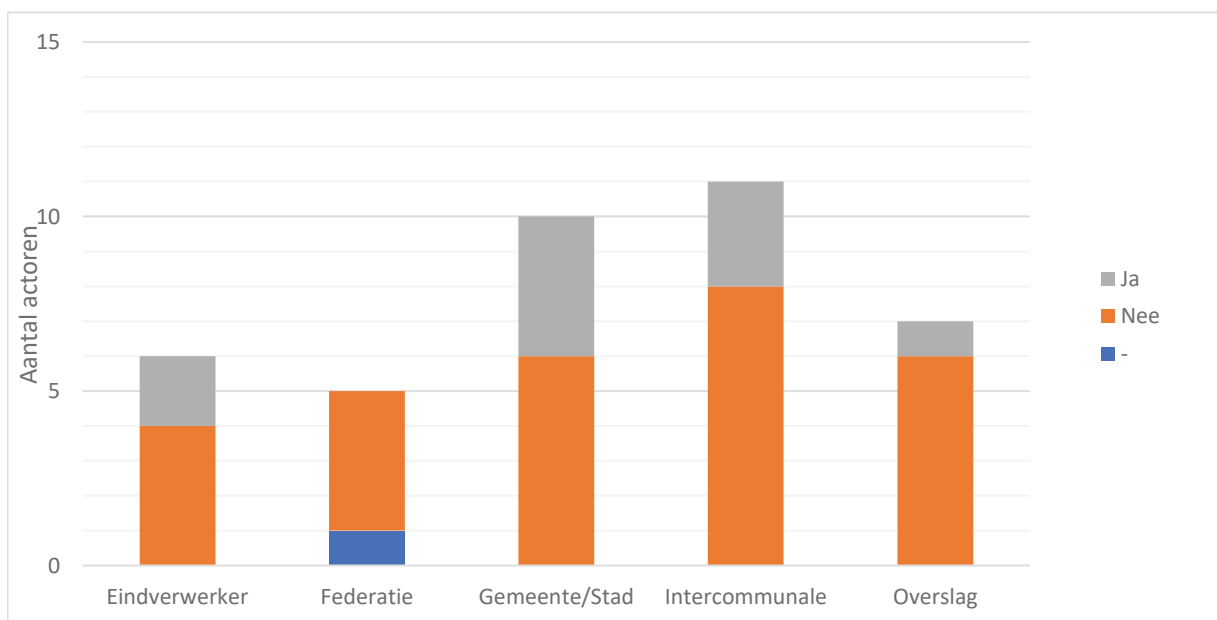
Figuur 5-15 Vraag 2.1: Hoe staan jullie tegenover het idee om meer /specifiekere data te ontsluiten?

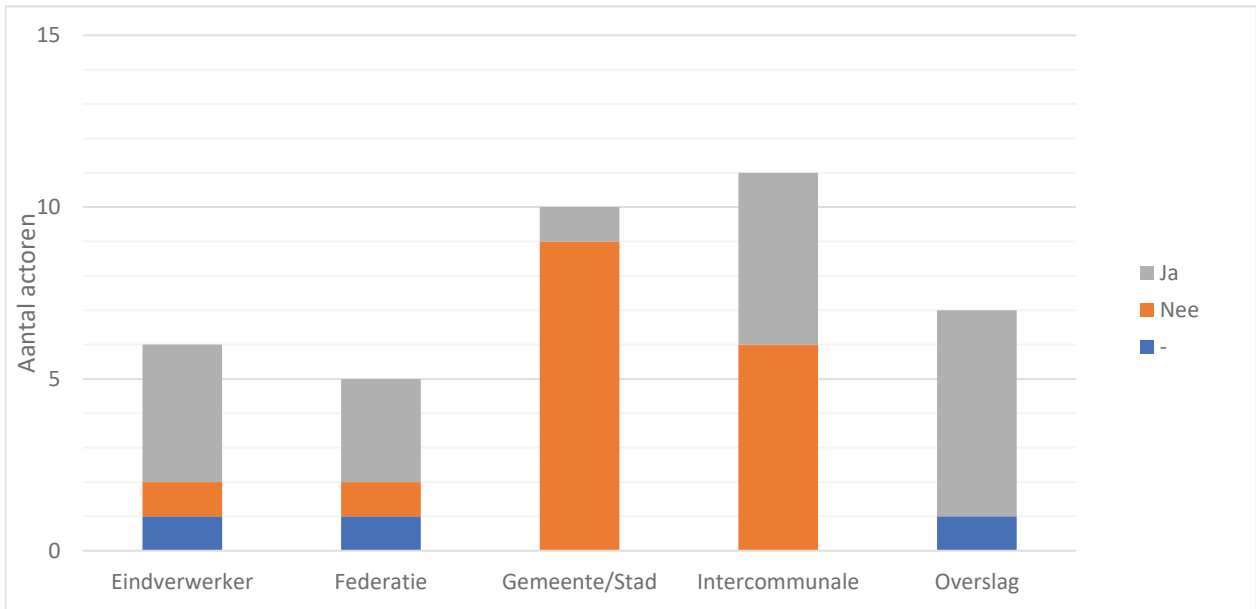
Figuur 5-16 Vraag 3.1: Zien jullie voordelen voor jullie?

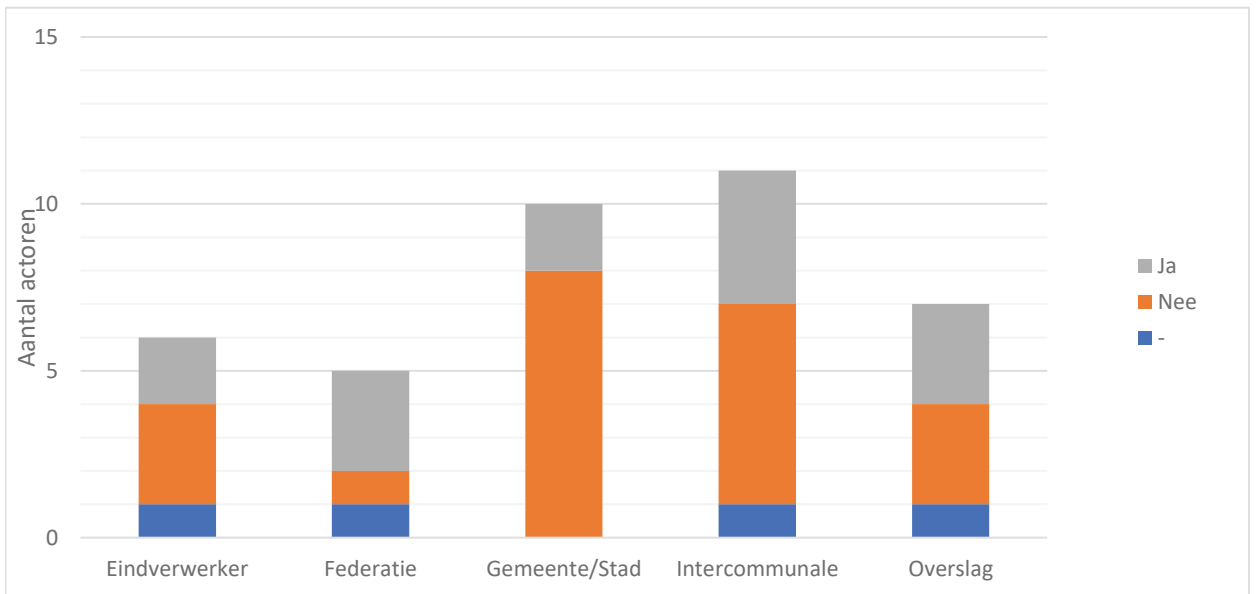
Figuur 5-17 Vraag 3.5: Zien jullie een mogelijke werkbesparing?

Figuur 5-18 Vraag 4.3a: Is er informatie dat gevoelig is voor de concurrentie?

Figuur 5-19 Vraag 4.3b: Is er informatie die gevoelig is voor het bedrijf zelf?

5.2.3 Bespreking

5.2.3.1 Voordelen

Uit Figuur 5-15 blijkt dat 62% van de bevroagden positief staan tegenover het idee van het nieuwe digitale registratiesysteem waarmee meer en specifiekere data zal worden ontsloten. Vooral de bevroagde federaties, gemeenten en steden en intercommunales staan eerder positief tegenover digitalisering maar een aantal vrezden dat dit extra werk met zich zal meebrengen (zie Bijlage II voor de toelichtingen van deze vraag 2.1).

Figuur 5-16 laat zien dat de meerderheid van de bevroagden, met name 59%, tevens voordelen ziet met het invoeren van het nieuwe systeem. Volgende voordelen komen frequent aan bod:

- Indien het onder andere gebruikt kan worden als een soort benchmarktool en er bijgevolg rapporten/grafieken/rechtstreekse data kan worden uitgehaald;
- Er dienen reeds meerdere programma's jaarlijks te worden ingevuld. Indien het nieuwe systeem andere systemen kan vervangen, zal dit zeker een voordeel zijn;
- Indien data van ketenpartners ook geraadpleegd kan worden, zal dit onder meer voordelen bieden voor facturatie en benchmarking;
- Indien dit leidt tot het digitaliseren van papieren weegbonnen en dit bijgevolg niet meer manueel dient te worden ingegeven;
- Als dit zorgt voor een uniformer, flexibeler, simpeler systeem waarbij de naamgevingen etc. duidelijker en universeler worden gedefinieerd, dan brengt dit zeker voordelen met zich mee;
- Een digitaal uniform systeem zou ervoor kunnen zorgen dat de data van nieuwe technologieën gemakkelijk kan worden toegevoegd.

5.2.3.2 Nadelen

Naast voordelen werden er ook een aantal hindernissen en knelpunten vastgesteld.

Ondanks dat de frequentere datastroom zou zorgen voor een vermindering van administratieve lasten, blijkt uit Figuur 5-17 dat een groot deel van de actoren geen werkbesparing maar eerder meer werk verwacht. Dit kan onder andere verklaard worden door vraag 2.10 "Hoe staan jullie er tegenover als de informatie real-time wordt doorgestuurd?" (zie Bijlage II). Hier antwoordt de meerderheid (bijna 60%) niet akkoord te zijn met het doorgeven van realtime data gezien het belangrijk is dat de data eerst een validatiestap kan doorgaan voordat deze naar de OVAM wordt doorgestuurd. Er moeten onder andere verdeelsleutels op worden toegepast en correcties worden uitgevoerd voordat deze data definitief is. Bijgevolg zal volgens hen de data niet realtime en automatisch worden doorgestuurd, maar zal de data maandelijks gecorrigeerd en gevalideerd dienen te worden aangeleverd. Dit zou bijgevolg zeker meer werk met zich meebrengen.

Daarnaast blijkt uit Figuur 5-18 en Figuur 5-19 dat een gedeelte van de data gevoelig is voor de concurrentie en eventueel het bedrijf zelf. Niet elke groep actoren gaat akkoord met een (al dan niet gedeeltelijk) open

database. De data zal voldoende beschermd moeten worden zodat het nieuwe systeem vertrouwelijk genoeg is.

Bepaalde actoren laten hun informatiesysteem extern aanpassen. Andere maken gebruik van een eigen systeem. Dit kan moeilijkheden geven met het aanpassen van de huidige systemen naar het inpasbaar maken van het nieuwe digitale registratiesysteem. Bijgevolg kan dit zoals reeds vermeld in Hoofdstuk 5.1.3 (Figuur 5-8) eventueel hoge kosten met zich meebrengen. Indien dit het geval zou zijn, zal bijgevolg de balans van Figuur 5-8 eerder neigen naar een meerderheid van het antwoord 'Nee'.

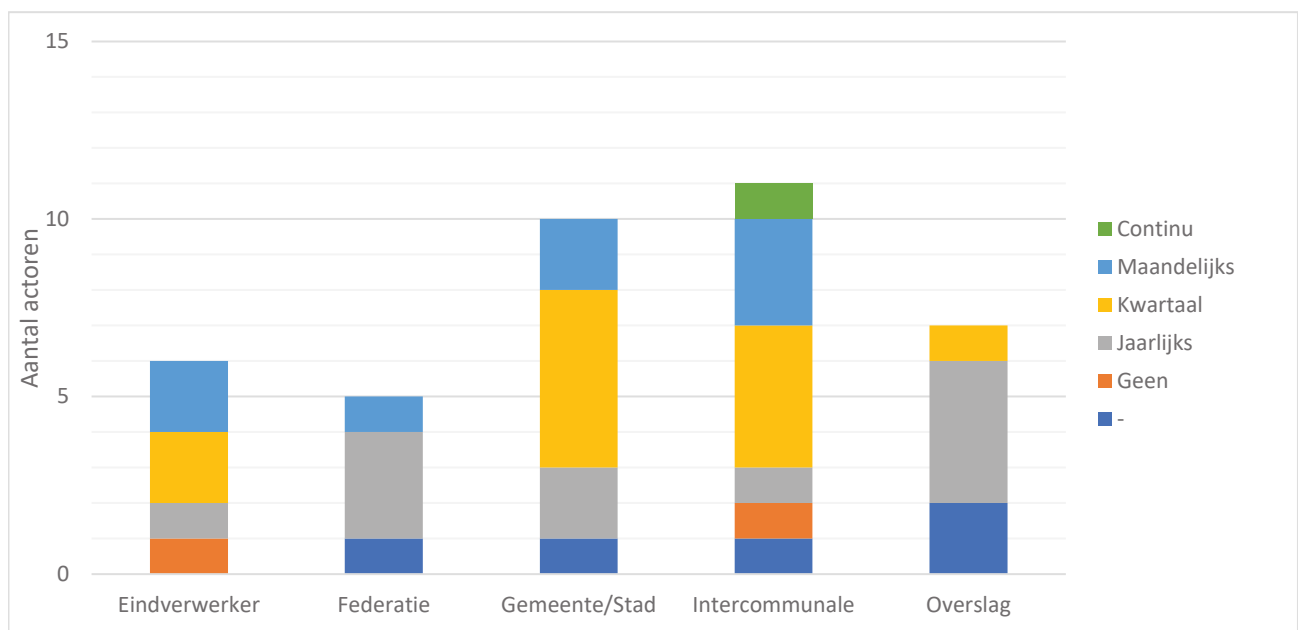
5.3 AANBEVELINGEN

5.3.1 Inleiding

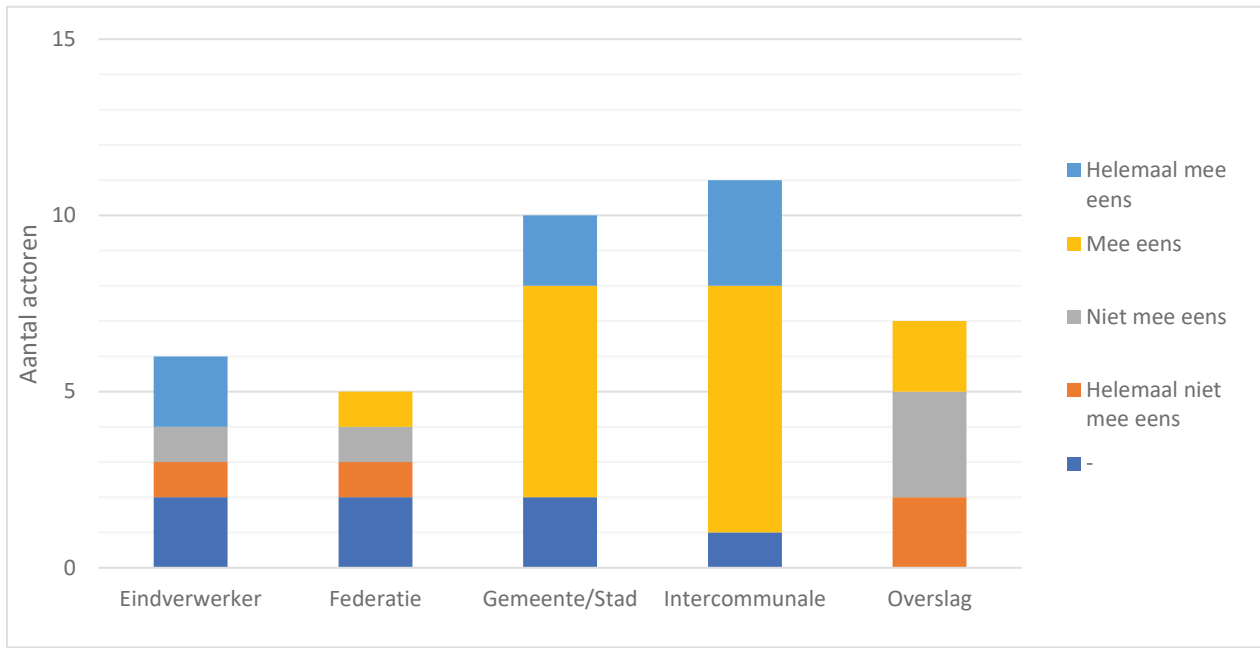
Uit de informatie uit voorgaande hoofdstukken en de ingevulde interviews (zie Bijlage II) kunnen volgende aanbevelingen worden afgeleid.

5.3.2 Verwerking antwoorden interviews

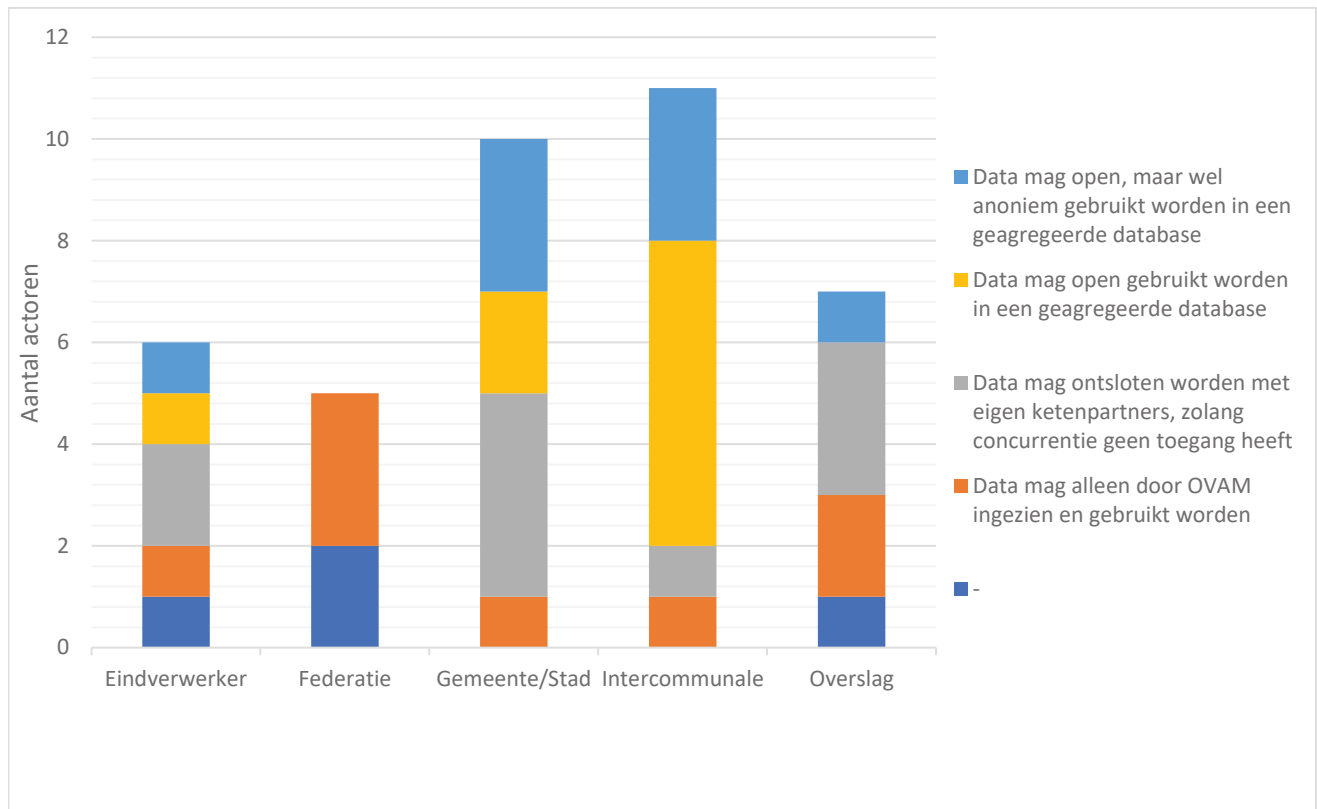
Figuur 5-20 Vraag 2.10: Hoe vaak zouden jullie feedback m.b.v. de informatie willen ontvangen?

Figuur 5-21 Vraag 3.6: Hebben jullie behoefte aan een tool van de OVAM om data van boekhoudprogramma naar de OVAM te ontsluiten?

Figuur 5-22 Wat moet er gebeuren ten aanzien van de databeveiliging en anonimiteit? (Vraag 4.4a-4.4e)

5.3.3 Bespreking

- 1 Indien de data al dan niet realtime of op frequente basis dient te worden aangeleverd in het nieuwe digitale registratiesysteem, blijkt uit Figuur 5-20 dat er verwacht wordt dat er minimaal op jaarlijkse basis en indien mogelijk per kwartaal feedback zal worden gegeven door de OVAM in verband met deze data.
- 2 Gezien uit vorige hoofdstukken blijkt dat de data vaak dagelijks wordt ingegeven in het huidige systeem en deze tevens maandelijks wordt gevalideerd, zouden de meeste actoren akkoord gaan met een maandelijks ingave van de data in het nieuwe digitale registratiesysteem onder voorwaarde dat dit met een druk op de knop een output kan vormen vanuit het eigen systeem. Bijgevolg hebben 56% van de bevroegden volgens Figuur 5-21 behoefte aan een tool van de OVAM om de data van hun systeem te kunnen ontsluiten naar onder meer een XML-bestand.
- 3 Hoofdstuk 5.2.3.1 toont aan dat het inzien van data van ketenpartners een voordeel zou zijn. Dit kan leiden tot een win-win situatie voor de actoren en de OVAM waarbij de actoren data aanleveren en de OVAM

deze op een frequente basis verwerkt. Bijgevolg kunnen de actoren ook de verwerkte data van hun ketenpartners raadplegen. Doch blijkt uit Figuur 5-18 dat voor 49% van de bevroegden een deel van de data gevoelig is voor de concurrentie. Hier zal het belangrijk zijn om een vertrouwelijk digitaal systeem op te stellen. Dit blijkt ook uit Figuur 5-22. Hier wordt vastgesteld dat de federaties en een deel van de overslagstations verkiezen om de data enkel met de OVAM te delen. Daarnaast verkiest 28% van de bevroegden een data-ontsluiting met ketenpartners maar geen concurrenten. Voor de intercommunales en een deel van de steden en gemeenten blijkt het minder van belang om het nieuwe informatiesysteem zo gesloten mogelijk te houden.

- 4 Uit Bijlage II blijkt dat verschillende actoren de mening delen dat er momenteel reeds verschillende datasystemen bestaan die jaarlijks dienen te worden ingevuld. Indien er over de gehele verwerkingsketen data verzameld dient te worden, dienen alle actoren hieraan mee te werken. Bijgevolg werd de vraag of het nieuwe registratiesysteem één of meerdere van deze systemen kan vervangen meerdere keren herhaald.
- 5 De facturatie van de data huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval is steeds prioritair voor de verschillende actoren. Bijgevolg is het van belang dat de aanpassingen voor het inpasbaar maken van het nieuwe digitale registratiesysteem de facturatie niet vertraagt.
- 6 Er werd verschillende malen vermeld dat er eerst een duidelijkere omschrijving nodig zal zijn in verband met het idee van het nieuwe digitale registratiesysteem alvorens er definitief kan worden besloten of de actoren nog steeds positief staan tegenover het invoeren van dit systeem. Er is meer duidelijkheid nodig over wat de OVAM van hen zal verwachten en of dit al dan niet haalbaar zal zijn in het voorgestelde tijdsplan zonder enige subsidiëring.
- 7 Vraag 4.2 toont aan of er al dan niet nog uitdagingen zouden zijn op technisch vlak (69% bevinden hun systeem flexibel genoeg). Samen met vraag 2.9, waaruit blijkt dat 65% bereid is om te investeren in dit plan, kan bemerkt worden dat de meerderheid ervan uitgaat dat digitale systemen momenteel voldoende aanpasbaar zijn, eventueel door een externe IT-dienst. We nuanceren hierbij dat hoewel de aanpassing technisch mogelijk geacht wordt, dit niet gelezen kan worden als haalbaar, gezien dit ook afhangt van de kosten die hiervoor nodig zullen zijn en de tijd dat dit in beslag neemt om de technische aanpassingen te kunnen realiseren.

6 BESLUIT

Aan de hand van bovenstaande rapportage kan besloten worden dat volgens de verwerkte data bij minstens de helft van de bevroegde actoren een draagvlak is voor het nieuwe digitale registratiesysteem mits in achtname van onder meer volgende voorwaarden:

- Het inpassen van het systeem mag geen gevolgen hebben voor de facturatie die momenteel prioritair is voor de verschillende actoren;
- Het inpassen van het nieuwe systeem mag geen hoge kosten met zich meebrengen;
- Het inpassen van het nieuwe systeem mag geen extra workload met zich meebrengen;
- Er zal ondersteuning nodig zijn vanuit de OVAM om dit nieuwe systeem inpasbaar te maken;
- Het tijdspad dient te worden verlengd wegens niet haalbaar;
- De validatiestap voor controle en correctie van de data mag niet worden overgeslagen;
- Het nieuwe systeem kan andere platformen, die reeds op frequente basis dienen te worden ingevuld, vervangen;
- Er moet voldoende garantie voor bescherming van de data zijn indien de data automatisch moet worden ingevoerd in het nieuwe systeem.

Hierbij dient rekening gehouden te worden met een aantal belangrijke voor- en nadelen die volgden uit de interviews met de bevroegde actoren.

Uit de bepaling van het draagvlak en de voor- en nadelen blijkt dat indien het systeem enkel voor de inzameling van het huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval zou worden gebruikt, dit volgens de actoren zou moeten voldoen aan bovenvermelde aanbevelingen alvorens zij dit verkiezen boven de huidige systemen.

Indien het systeem tevens gebruikt zou worden voor zowel inzameling als voor toepassing van het systeem op de hele verwerkingsketen van huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval, zou dit ook gelden maar brengt het tevens voordelen met zich mee in het kader van benchmarking.

Er bestaan reeds een aantal digitale registratiesystemen voor afval dewelke gebruikt worden door de betrokken actoren. De systemen die functioneren aan de hand van een platform waarbij tevens gegevens kunnen worden uitgehaald worden dan verkozen boven de systemen waarbij enkel gegevens dienen te worden opgeladen door onder andere een XML-bestand.

7 WORKSHOP

Om de uitkomsten van het rapport ook zijn doorwerking naar de praktijk te laten vinden, werd een workshop georganiseerd voor de actoren die hebben deelgenomen. Hier werden de resultaten van de studie meegedeeld en werd dieper ingegaan op de volgende punten:

- 1) Hoe zien de actoren de vermindering van het aantal rapportagetools?
- 2) Wat wordt bedoeld met anonimiteit en wat wordt bedoeld met bescherming van gegevens?
- 3) Kan het gelijkaardig bedrijfsafval ook worden opgenomen in het nieuwe systeem?

Per punt worden hierna de meest voorkomende reacties opgesomd:

1) Hoe zien de actoren de vermindering van het aantal rapportagetools?

- De verschillende afdelingen van de OVAM dienen meer te communiceren in verband met de informatie die zij reeds bezitten;
- Idealiter zou het vervangen van de verschillende reeds bestaande platformen/aangiftes leiden tot 1 platform waarbij iedereen (volledige keten) de nodige gegevens kan invoegen en verzamelen, zonder gebruik te moeten maken van een XML-format;
- Het platform dient tevens sterk te worden vereenvoudigd (bijvoorbeeld door overal van dezelfde codes gebruik te maken);
- De bedoeling is dat het nieuwe systeem zorgt voor ontlasting van het ingeven en delen van gegevens;
- Naar verwachting zal dit de kwaliteit van de gegevens ten goede komen;
- Het voorzien van een helpdesk ter ondersteuning van ingebruikname van een nieuw systeem kan bijdragen aan een vlotte en correcte aanlevering van de gegevens;
- Wijzigingen van codes die gebruikt zullen worden bij het nieuw systeem dienen tijdig te worden doorgegeven.

2) Wat wordt bedoeld met anonimiteit en wat wordt bedoeld met bescherming van gegevens?

- 1 platform zou ook maar 1 kwaliteitsborgingssysteem met zich meebrengen;
- Gezien er verschillende gegevens beschermd moeten worden (onder meer persoonsgegevens, klanten,...) dient er een gelaagdheid te zijn in verband met de openheid van het nieuwe systeem naar de verschillende actoren toe;
- Indien alle data in 1 groot platform zou worden verzameld, brengt dit risico's met zich mee met betrekking tot de databescherming (GDPR). Gezien alle klantgegevens zich dan in 1 databank bevinden is vertrouwelijkheid van de gegevens een belangrijk issue. Dit ligt gevoelig.

3) Kan het gelijkaardig bedrijfsafval ook worden opgenomen in het nieuwe systeem?

- Er dient een duidelijke definitie van bedrijfsafval te worden gesteld;

- De ophaling van gelijkaardig bedrijfsafval gebeurt vaak in een zelfde ophaalronde als het huishoudelijk afval of wordt opgehaald door privébedrijven waar het deel uitmaakt van een ophaalronde bedrijfsafval. In praktijk zijn deze hoeveelheden niet te onderscheiden;
- De privébedrijven verkiezen dat bedrijfsafval mee zou worden opgenomen in het systeem.

8 BIJLAGEN

8.1 BIJLAGE I: VRAGENLIJST

Vragenlijst

Statische informatie		Antwoordmogelijkheden
	Naam "bedrijf"	
	Contactpersoon	
	Functie [bijv. datamanager, directeur etc.]	
	Niveau/classificatie [*]/junior,medior,senior	
	Omvang afval [kg]	
	Omvang bedrijf	MKB;international;ZZP;etc.
	Streek	Gebied in belgie
	Federatie	GO4circle, Interafval, Vox
	Plek van organisatie in keten	
1 Huidige situatie		
1.1	Maken jullie gebruik van Diftar? [informatie van site halen]	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
	Wordt alle informatie op dezelfde manier bijgehouden? [bijv. m3 vs. kg, logboek vs. Automatisch etc.]	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
1.1a	Is er een verschil in nauwkeurigheid in bijhouden per afvaltype? Hoe worden momenteel gegevens bijgehouden?	Logboek; Excel; Boekhoudsysteem; Softwareprogramma; Anders
	Softwareprogramma Weegbrug/Administratie	Vrije veld
	<i>Toelichting</i>	
1.1b	Met welk instrument worden gegevens bijgehouden?	Weegbrug; volume schatting
	<i>Toelichting</i>	
1.1c	Hoe vindt controle plaats op de zuiverheid van separate stromen?	visueel; selectief; volledig; anders; niet
1.1d	<i>Toelichting</i>	
1.1e	Hoe werkt het digitale systeem? [te combineren met nieuw datasysteem?]	Inpasbaar of niet?
	<i>Toelichting</i>	
	Door wie wordt het informatiesysteem bijgehouden?	Zelf; extern team; Niet
	<i>Toelichting</i>	
1.2	Welke gegevens worden hierin vastgelegd?	
	Afvalcode	Ja;Nee
	Afvaltype	Ja;Nee
	Hoeveelheid	Ja;Nee
	Inzamelwijze	Ja;Nee; Niet relevant
	Ophaalwijze	Ja;Nee; Niet relevant
	Ophaler	Ja;Nee
	Producent	Vrije veld
	Verwerkingswijze	Ja;Nee
	Verwerker	Ja;Nee
	Overig	Vrije veld
1.3	Met welke organisaties/partners wordt informatie gedeeld? [vraag ook naar Valipac]	Ketenpartners; Overslagstations; Sortering; Verwerking; Valipac; Niet
1.4	Welke informatie wordt gedeeld met partners?	Alle; Een gedeelte; Niks
1.5	Wordt deze informatie automatisch gedeeld?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
1.6	Hoe beschouwen jullie momenteel het mechanisme waarmee informatie over huishoudelijk afval wordt gedeeld met OVAM?	Slecht, matig, voldoende, goed, zeer goed
	<i>Toelichting</i>	
1.7	Hoeveel tijd (in dagen per jaar) zijn jullie gemiddeld bezig met het verzamelen en versturen van informatie naar de OVAM m.b.t. huishoudelijk afvalverwerking/inzameling (kwantitatief)	Vrije veld
1.7b	Hoeveel tijd wordt besteed aan de ontsluiting van de kwalitatieve gegevens (enquête) die jaarlijks wordt uitgevoerd?	Vrije veld
1.8	Wordt er al wat met informatie gedaan binnen het bedrijf zelf (anders dan facturatie)?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
1.9	Hoe beschouwen jullie de frequentie van communicatie tussen OVAM en jullie?	Veel te weinig; Te weinig; Voldoende; Te veel; Veel te veel
	Hoe beschouwen jullie de kwaliteit van de communicatiemomenten tussen OVAM en jullie?	Slecht; Onvoldoende; Voldoende; Goed; Uitstekend

	<i>Toelichting</i>	Vrije veld
1.10	Worden gegevens in jullie systemen al geaggregeerd of niet?	Ja;Nee
	Wat is de termijn dat gegevens worden gevalideerd?	dagelijks; wekelijks; maandelijks
	Wat is de termijn dat gegevens worden ingevoerd?	dagelijks; wekelijks; maandelijks
	<i>Toelichting</i>	
1.11	Hoe worden gegevens over zwerfafval/sluikstort bijgehouden?*	
	Welke mogelijkheden zien jullie hier voor?*	
2 Draagvlak		
2.1	Hoe staan jullie tegenover het idee om meer /specifiekere data te ontsluiten?	Negatief; Neutraal; Positief
	<i>Toelichting</i>	
2.2	In hoeverre sluit het idee aan op de filosofie van de organisatie?	
	Verwachten jullie een grote inspanning om dit voor elkaar te krijgen?	Nee; Een beetje; Veel
	<i>Toelichting</i>	
2.3a	Zijn jullie bereid om deze informatie te delen met OVAM (zonder tussenpersoon)?	Ja; Nee; Onder voorwaarden
2.3b	<i>Toelichting (welke voorwaarden)</i>	
2.4	Zijn jullie bereid de informatie beschikbaar te stellen aan andere partners?	Ja; Nee; Onder voorwaarden (bijv. alleen naar black box)
2.5	Moet informatie geanonimiseerd worden?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
2.6	Hoe haalbaar is het idee volgens jullie?	Haalbaar; Niet haalbaar
	<i>Toelichting</i>	
2.7	Wat denken jullie van het voorgestelde tijdsplan?	Onvoldoende tijd; Krap; Voldoende tijd; Ruim voldoende tijd
2.8	Welke rol moet OVAM nemen in dit pad?	Coördineren; Leiden; Volgend; etc.
	<i>Toelichting</i>	
2.9	Zijn jullie bereid om zelf ook te investeren in dit plan? Wilt u uw systeem aanpassen om te voldoen aan juiste data-export format (uiteindelijk ook tijdswinst)	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
2.10	Hoe vaak zouden jullie feedback m.b.v. de informatie willen ontvangen?	Maandelijks;Kwartaal;Jaarlijks
	<i>Toelichting</i>	
	Hoe staan jullie erover als de informatie real-time wordt doorgestuurd?	
2.11	Moet de federatie hier ook een rol in spelen?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
3 Voordelen		
3.1	Zien jullie voordelen voor jullie?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	Verbeteren eigen processen; optimaliseren keten; optimaliseren logistiek; pijnpunten aankaarten;anders
3.5	Zien jullie een mogelijke werkbesparing?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
3.2	Zien jullie voordelen voor andere partners/organisaties?	Verbeteren eigen processen;optimaliseren keten; optimaliseren logistiek; pijnpunten aankaarten; anders
	<i>Toelichting</i>	
3.3	Is er misschien nog iets wat het idee nog beter kan maken?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
3.4	Is er een bepaald soort externe informatie wat jullie kan helpen om jullie processen te verbeteren?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	afvalproductie;afvaloverslag;afvalverwerking;productie recycleet
3.5	Zijn jullie gebaat bij een advies vanuit OVAM om prestatie te verbeteren?	Ja;Nee
3.6	Hebben jullie behoefte aan een tool van de OVAM om data van boekhoudprogramma naar de OVAM te ontsluiten?	Helemaal niet mee eens; niet mee eens;wel/niet mee eens; mee eens;helemaal mee eens

3.7	Wat zou de OVAM kunnen doen om jullie rol in de afvalketen te verbeteren?	Open
4 Uitdagingen		
4.1	<u>Zien jullie mogelijke uitdagingen op organisatorisch vlak?</u>	
4.1a	Hebben jullie ondersteuning nodig bij het organiseren van de de data ontsluiting	Ja;Nee
4.1b	Zijn er veel stakeholders die betrokken moeten worden bij de invoering van de nieuwe data ontsluiting	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
4.2	<u>Zien jullie mogelijke uitdagingen op technisch vlak?</u>	
4.2a	Is jullie systeem flexibel genoeg om hierop aan te kunnen sluiten? (software)	Ja;Nee
4.2b	Hebben jullie vertrouwen in de betrouwbaarheid van jullie techniek?	Ja;Nee
	<i>Toelichting</i>	
	Zijn er nog andere uitdagingen?	Vrije veld
4.3	<u>Zien jullie mogelijke uitdagingen op economisch vlak?</u>	
4.3a	Is er informatie dat gevoelig is voor de concurrentie	Ja;Nee
4.3b	Is er informatie dat gevoelig is voor het bedrijf zelf	Ja;Nee
4.3c	Welke informatie is gevoelig voor de concurrentie?	
	<i>Toelichting</i>	
	<u>Wat moet er gebeuren ten aanzien van databeveiliging en anonimiteit?</u>	
4.4a	Data mag open gebruikt worden in een geaggregeerde database	Eens / Oneens
4.4b	Data mag open, maar wel anonimem gebruikt worden in een geaggregeerde database	Eens / Oneens
4.4c	Data mag ontsloten worden met eigen ketenpartners, zolang concurrentie geen toegang heeft	Eens / Oneens
4.4d	Data mag alleen door OVAM ingezien en gebruikt worden	Eens / Oneens
4.4e	Welk onderdeel van de gegevens is het meest gevoelig en moet dus het beste beschermd worden	Open